

– Krig er bare smerte, tårer og frykt

Marina og Olga. Den ene er fra Russland, den andre fra Ukraina. Begge er tannhelsesekretærer, den ene på Sunndalsøra, den andre i Tromsø. To mennesker som fordømmer krigen og frykter konsekvensene av den.

 TONE ELISE ENG GALÅEN

Russiske Marina Brakstad kom til Norge for 10 år siden. Hun omskolerte seg til tannhelsesekretær, og jobber i dag hos Tannlegene Øiestad på Sunndalsøra. Foto: privat.

– Ukrainerne har allerede vunnet i krigen. De viser hele verden at de klarer å kjempe for sin frihet og selvstendighet, sier Marina Brakstad.

For 10 år siden ble hun forelsket i en nordmann og flyttet til Sunndalsøra. Hjemme i Russland bodde hun i en storby og jobbet som journalist og redaktør. Da hun kom til Norge satte språket en stopper for journalistkarrieren, og hun bestemte seg for å prøve noe helt nytt.

– De fem siste årene har jeg vært ansatt som tannhelsesekretær hos Tannlegene Øiestad i Sunndal. De jeg jobber sammen med er ikke bare mine kollegaer, men også mine venner. Vi er nesten som en liten familie, sier Marina.

Som russer har hun ikke opplevd negativ oppmerksomhet etter at krigen startet.

– På jobb snakker vi om situasjonen i Ukraina hver eneste dag, og hele tannlegekontoret deltok på den lokale støttemarkeringen mot krig. Det viktigste er hvem man er som person. Den yngste datteren min er 10 år og halvt russisk. På skolen leker de sammen og skiller ikke på rase eller nasjonalitet. Barn er ofte klokere enn oss voksne, sier hun.

Olga Johansen fra Ukraina kom til Norge i 2014 og jobber i dag som tannhelsesekretær ved kirurgisk avdeling på TKNN. Foto: privat.

Ytringsfriheten har trange kår

Marina er tre fjerdedeler russisk og en fjerdedel ukrainsk. Hun forteller at russere og ukrainere normalt bor side om side, og at veldig mange russere har slektninger som enten er ukrainske eller bor i Ukraina.

– Jeg har venner og slektninger i Ukraina, men min nærmeste familie bor i Moskva. Det er millioner av russere som har slekt i Ukraina og omvendt. Krigen er en tragedie for begge land, men for menneskene i Ukraina er den et uendelig mareritt. Hver dag kommer det forferdelige nyheter. Krig er bare smerte, tårer og frykt. Venner og familie prøver å holde kontakten med hverandre, noe som stadig blir vanskeligere. Folk er fortvilet og desperate, også i Russland, sier hun.

Som tidligere journalist, vet hun utmerket godt hvilke trange kår ytringsfriheten lever under i Russland. Mediene har i løpet av de siste årene blitt stadig mer underlagt myndighetenes kontroll.

– Statens propagandister jobber ikke kun i TV-mediene, de skriver også innlegg og kommentarer på Facebook og i andre sosiale medier. Der florerer propaganda om at russiske soldater prøver å redde folk i Ukraina fra ukrainske fascister, og at et Ukraina styrt av USA vil angripe både Russland og Hviterussland, sier Marina.

Ingen fremtid med Putin

Mange russere stoler på Putin og den offisielle informasjonen. Noen er begynt å hamstre mat. Ifølge Marina er det allerede stor mangel på varer i butikkene, og en stor økonomisk krise er overhengende. Andre ønsker å forlate landet, slik Marinas søster gjorde, sammen med mannen sin og deres nyfødte barn.

– Søsteren min og mannen hennes deltok i demonstrasjoner mot krigen, og skrev mye negativt om Putin på sosiale medier. De måtte forlate landet for ikke å bli fengslet. Det samme gjelder for tusenvis av russere. De drar til land som Armenia, Usbekistan og Georgia fordi det er vanskelig få visum til europeiske land. De fleste av dem er unge mennesker med høy utdanning. Flyktingene fra Ukraina skal ha førsteprioritet. Men vi må heller ikke glemme de politiske flyktingene fra Russland, de trenger hjelp til arbeidsvisum for å kunne komme til Europa, sier hun.

Selv er hun ikke optimistisk på Russlands vegne så lenge Putin har makten.

– Putin er besatt av makt, og vil ikke ha et demokratisk land som nabo. I løpet av de siste tjue årene har han bygget opp et diktatur, og har ingen medfølelse med dem som lider i Ukraina. Det er intet håp og fremtid for Russland så lenge Putin sitter ved roret, sier hun.

Gjensynsgleden var stor da Olga Johansen (til venstre) kunne ta imot bestevenninnen Maryna Kovalova på Gardermoen. Foto: privat.

Snakket med foreldrene før bombene falt

– Alt jeg greier å tenke på, er krigen. At byene i Ukraina blir bombet og ødelagt, at foreldrene mine er der. Hjembyen min, Zaporizhzhia, ble bombet i morgentimene i dag. Der vokste jeg opp og bodde i 36 år av mitt liv, sier Olga Johansen.

Hun kom til Tromsø fra Ukraina i 2014, og jobber som tannhelsesekretær på kirurgisk avdeling ved Tannhelsetjenestens kompetansesenter for Nord-Norge (TkNN).

– Jeg snakker vanligvis med foreldre mine to til tre ganger om dagen. Sist vi snakket var i dag tidlig, før bombene falt, forteller hun.

I likhet med mange andre ukrainere, jobber foreldrene hennes nå som frivillige.

– De lager kamouflasjenett for militærutstyr. Jeg har en bror og flere tanter. Alle jobber som frivillige i en eller annen form. Tantene mine lager Molotow cocktails. De fleste sivile som har mulighet, ønsker å bidra i krigføringen. Moralen og kampviljen blant ukrainerne er høy, sier hun.

Hjelper ukrainske flyktninger

Fra hjembyen Zaporizhzhia er det en 30 timer lang togreise til Polen. Togvognene er overfylte, opptil 150 personer er stuet sammen i en vogn med 36 sitteplasser. Det finnes verken mat eller vann, og de sanitære forholdene er fryktelige.

– Moren min er 72 år gammel og sier hun ikke vil overleve en slik reise. Foreldrene mine har valgt å bli der de er, sier hun.

Olga har engasjert seg for de ukrainske flyktningene som allerede er kommet til Tromsø. En mor og hennes tre barn fikk hjelp til mat, klær, sko og hygieneartikler etter at Olga startet en innsamlingsaksjon blant kollegaene ved kirurgisk avdeling på TkNN.

– De er nå dratt videre til Vesterålen, men jeg var mye sammen med dem her i Tromsø. Jeg lekte med barna, handlet med dem, og fungerte også som tolk, sier hun.

Brød og salt

Hun forsøker å følge med på det som skjer i hjemlandet gjennom ulike nyhetskanaler og på sosiale medier. Via plattformen Telegram, som ligner på vestens WhatsApp,

Olga Johansen (til høyre) tok med bestevenninnen Maryna Kovalova tilbake til Tromsø og ut på tur, her på toppen av Fløya. Foto: privat.

ser hun bilder og videoer fra det som skjer i ukrainske byer.

– Lidelsen og ødeleggelsen i Kharkiv, Kyiv, Hostomel og Mariupol. Det er forferdelig. Putin lever i en annen virkelighet. Han trodde ukrainerne ville møte de russiske soldatene med brød og salt (en tradisjonell ukrainske måte å ønske velkommen på). I stedet har han møtt mye mer motstand enn han kunne ha forestilt seg. Vi elsker president Zelensky og er veldig stolte av ham! Før krigen var han ikke så veldig populær. I dag vil jeg tro at han har støtte fra så å si hele befolkningen, sier Olga.

Hjemme i Tromsø har hun fått bestevenninnen Maryna Kovalova på besøk. Hun kom fra Ukraina til Norge for et par dager siden, og er på vei til USA for å bo hos datteren sin.

– Vi krysser fingrene og er optimistiske med tanke på Ukrainas fremtid. Hvis vi tenker det motsatte, blir det enda vanskeligere for oss, avslutter Olga.

Epilog

Etter intervjuet fikk Olga kontakt med foreldrene sine i det nylig bombede Zaporizhzhia. I løpet av samtalen formidlet foreldrene dette til datteren i Norge: – Håpet om at Ukraina vil greie å forsvare sin frihet og uavhengighet gjør det mulig for oss å håndtere all bekymring og frykt.

MedDentCare
TANN & HELSE

Vi prioriterer din henvisning. Avansert endodonti, smerteutredning, CBCT, apikal kirurgi og behandling under narkose.

Hoffsveien 16, 0275 Oslo | Tel. 22 20 02 22 | post@meddentcare.no | www.meddentcare.no

Tannlege Arash Sanjabi DDS
MNTF, spesialist
i endodonti